

Науковий пошук молодих дослідників

**Збірник наукових
праць студентів**

№ 1

2016

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
Науково-дослідний центр проблем соціальної педагогіки
та соціальної роботи Національна Академії педагогічних
наук України та Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка**

СТУДЕНТСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО

НАУКОВИЙ ПОШУК МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ

Педагогічні науки

Збірник наукових праць студентів

№ 1, 2016

Частина I

**Старобільськ
ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка»
2016**

У збірнику представлено матеріали наукових досліджень студентів
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Рекомендовано до друку Вченою радою
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(протокол № 9 від 29 квітня 2016 р.)

Редакційна колегія:

Головний редактор:	проф. Харченко С. Я.
Члени редколегії:	проф. Караман О. Л., доц. Краснова Н. П., доц. Тунтуєва С. В., доц. Харченко Л. Г., доц. Юрків Я. І.

Оригінал-макет:	Юрків Я. І.
Відповідальний за випуск:	проф. Караман О. Л., доц. Юрків Я. І.

Видавництво Державного закладу
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
пл. Гоголя, 1, м. Староіблівськ, 92703. Тел./факс: (06461) 2-16-02.
e-mail: luguniv.info.edu@gmail.com

ЗМІСТ

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

1.	Гальченко Я. С., Сенецький В. А. Національна самосвідомість студентської молоді.....	7
2.	Великохатська Ю. А. Національно-патріотичне виховання молодших школярів у процесі вивчення природознавства.....	12
3.	Кондратович Ю. Г. Теоретичні та практичні засади політичної свідомості українського суспільства.....	17
4.	Отрощенко В. К. Роль профспілок у створенні громадянського суспільства в Україні.....	24
5.	Протопопова К. О. Практика патріотичного виховання старшокласників у сучасній українській школі (з досвіду роботи Новоайдарської школи-гімназії).....	30

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З СІМ'ЄЮ

6.	Бондар О. А. Соціально-педагогічна характеристика сучасного стану сільської родини в соціумі.....	37
7.	Добровольська А. А. Сімейні конфлікти в сучасній українській сім'ї: причини виникнення та шляхи подолання..	42
8.	Іванченко М. О. Специфіка нормативно-правового забезпечення сучасної соціальної роботи з неблагополучними сім'ями.....	48
9.	Кисель С. М. Технологія соціально-педагогічної профілактики насильства в сім'ї.....	59
10.	Корнієнко Л. Ю. Соціально-педагогічна діяльність як профілактика сімейної дезадаптації.....	65
11.	Напуда К. І. Соціально-педагогічна профілактика насильства над дітьми в сім'ї.....	72
12.	Огрюм О. О. Оцінка потреб дитини та її сім'ї як технологія соціальної роботи.....	76
13.	Отрощенко В. К. Виховний потенціал сучасної української сім'ї.....	83
14.	Савченко А. С. Аналіз сучасної практики соціального супроводу прийомних сімей в діяльності ЦСССДМ.....	89
15.	Скиртач О. Ю. Соціально-педагогічний супровід прийомних сімей у діяльності ЦСССДМ.....	98
16.	Стрельник В. А. Технології соціальної роботи з жінками, які зазнали сімейного насильства.....	104

17. **Черниш О. О.** Характерні особливості сучасного сімейного виховання..... 113

ОБМЕЖЕНІ МОЖЛИВОСТІ ЯК ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ ТА СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ

18. **Боровенська І. І.** Соціальна реабілітація дітей з обмеженими можливостями..... 118
19. **Зьома Ю. І.** Соціальна робота з людьми з обмеженими можливостями..... 122
20. **Стародубцева А. О.** Досвід експериментальної роботи з соціальної реабілітації людей з обмеженими можливостями в системі діяльності реабілітаційних центрів..... 129
21. **Чаплигіна О. А.** Сімейне виховання дитини-інваліда як проблема соціальної роботи..... 134

СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА ВУТРИШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМ ОСОБАМ

22. **Вишнякова Г. В.** Проблеми соціальної адаптації внутрішньо переміщених осіб..... 141
23. **Денисевич А. О.** Сутність та особливості надання гуманітарної допомоги..... 146
24. **Дорогавцева О. Г.** Соціально-педагогічна підтримка дітей-переселенців..... 151
25. **Майба А. А.** Проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні..... 159
26. **Несміянова Л. М.** Нормативно-правова основа соціально-педагогічної роботи з внутрішньо переміщеними особами..... 166

ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

27. **Гальченко Я. С.** Порівняльна характеристика молодіжних субкультур та робота соціального педагога з ними..... 173
28. **Гардаш А. Ю.** Форми соціальної роботи з подолання проблем адаптації у молодіжних субкультурах..... 179
29. **Єфіменко О. В.** Особливості соціально-психологічної адаптації студентів-першокурсників до навчання у ВНЗ..... 184
30. **Зінченко В. В.** Вплив молодіжних субкультур на підлітків.... 190

31. **Лебедева Н. В.** Соціальна робота з дітьми трудових мігрантів як актуальний напрямок роботи соціального працівника..... 195
32. **Черниш О. О.** Соціально-педагогічна робота в релігійних конфесіях..... 202

СОЦІАЛЬНЕ СИРІТСТВО ЯК НАПРЯМ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

33. **Джавоєва О. М.** Особливості розвитку дітей-сиріт в умовах інтернатного закладу..... 209
34. **Зайцева К. Ю.** Соціально-психологічна адаптація дітей-сиріт та дітей, які залишилися без батьківського піклування, у дитячих будинках сімейного типу..... 214
35. **Напуда К. І.** Соціальне сирітство як соціально-педагогічна проблема..... 220
36. **Петруха А. В.** Нормативно-правові засади організації системи соціальної реабілітації дитини в умовах будинку-інтернату..... 224
37. **Сінько А. В.** Робота соціального педагога з бездоглядними та безпритульними дітьми..... 233

ДЕВІАНТНА ПОВЕДІНКА ДІТЕЙ І МОЛОДІ ЯК ПРЕДМЕТ СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

38. **Букар Є. С.** Соціально-педагогічна підтримка обдарованих дітей..... 242
39. **Гоженко Д. В.** Соціально-педагогічна профілактика віктимності та віктимогенності серед підлітків..... 250
40. **Данильченко О. С.** Адиктивна поведінка підлітків як соціально-педагогічна проблема..... 255
41. **Івченко П. М.** Сутність і характеристика сексуальних девіацій..... 261
42. **Курбанова З. Т.** Програма соціально-педагогічної роботи з дітьми, які вживають наркотичні речовини у діяльності центру соціально-психологічної реабілітації..... 265
43. **Ладик В. Є.** Важковиховуваність як передумова виникнення відхилень у поведінці підлітків..... 274
44. **Маніло Л. О.** Соціально-педагогічна робота з дітьми з девіантною поведінкою в діяльності ЦСССДМ..... 280

45.	Мельник А. А. Профілактика адиктивної поведінки у підлітків.....	287
46.	Ніколаєва А. О. Технологія ресоціалізації неповнолітніх, звільнених від відбування покарань з випробуванням, у діяльності Старобільського райвідділу кримінально-виконавчої інспекції управління ДПтС України в Луганській області.....	293
47.	Орлянський С. Ю. Профілактика лихослів'я.....	302
48.	Терентьєва Я. М., Зайцева К. Ю. Профілактика випадків проміжних адикцій у соціальній роботі.....	307
49.	Ткаченко В. В. Конфліктологічна грамотність учнів загальноосвітнього навчального закладу.....	314
50.	Хотянов О. А. Профілактика суїцидальної поведінки.....	320
51.	Черниш О. О., Добровольська А. А. Соціально-педагогічна профілактика адиктивної поведінки дітей і підлітків.....	326
52.	Шишка Т. С. Соціально-педагогічна реабілітація «важких» підлітків у діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.....	331
	Відомості про авторів	338

Стрельник В. А. Технологии социальной работы с женщинами, подвергшимися семейному насилию

В статье дана характеристика понятиям «насилие», «домашнее насилие», «насилие в отношении женщин»; раскрыты виды насилия над женщинами в семье. Автором определены основные потребности женщин, подвергшихся насилию в семье; охарактеризованы основные технологии, организационные формы и методы помощи женщинам-жертвам домашнего насилия.

Ключевые слова: насилие, домашнее насилие, индивидуальная работа, групповая работа, психокоррекция.

Strel'nik V. Technologies of social work with women subjected to domestic violence

In the article the characteristics of the concepts "violence", "domestic violence", "violence against women"; in article types of violence against women in the family. The author defines the basic needs of women victims of domestic violence; describe the key technologies, organizational forms and methods of assistance to women victims of domestic violence.

Key words: violence, domestic violence, individual work, teamwork, psychocorrection.

УДК 37.018.1

О. О. Черниш

ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ

Сім'я – найважливіше джерело соціального та економічного розвитку суспільства. Вона є головним, природнім середовищем для фізичного, духовного, інтелектуального, культурного, соціального розвитку дитини.

У наш час достатньо стійко визначився науковий інтерес до проблем сім'ї, підготовки учнів до сімейного життя, виховання сім'янина нового типу, що пов'язано з багатьма факторами, і передусім з тими корінними змінами, яких зазнає інститут сім'ї. Зміни торкнулися усіх ланок процесу формування сім'ї, усіх сторін її життєдіяльності. Модернізація суспільних відносин в ХХ столітті справила потужний вплив на функціонування сімей, їх розміри, склад, структуру, демографічну поведінку. Об'єктивні тенденції змін сімейно-шлюбних відносин сприяли автономізації та нуклеаризації сім'ї. Істотні зрушення відбулися в поглядах людей на шлюб, сімейні відносини, роль чоловіка та дружини в сім'ї. Спостерігається скорочення кількості шлюбів, зростання позашлюбних народжуваль, розлучень, частки неповних сімей та дітей, що в них виховуються. Сім'я вступила в новий етап свого розвитку.

Процес демократизації суспільного життя, корінні якісні зміни в інституті сім'ї, гуманітаризація школи передбачає необхідність пошуку нових підходів до проблем статевого виховання, формування особистості сім'янина. Від педагогічної науки вимагається наукове обґрунтування теорії та методики статевого виховання, що будуть адекватними соціальним вимогам суспільства [4, с. 3 – 5].

Аналіз наукової літератури свідчить про наполегливі спроби визначити сучасне положення сім'ї, знайти нові шляхи, більш сучасні підходи до виховання дітей.

Питання уявлень молоді в області сімейно-шлюбних відносин інтенсивно вивчають В. Ольшанський, О. Кукосян, К. Панасенко, Е. Павлович, Н. Островська.

Статеве виховання, як напрям сімейного виховання, стало предметом дослідження М. Вовчик-Блактиної, Т. Говорун, О. Шарган, Р. Федоренко. Моральні аспекти статевого виховання досліджують Н. Новикова, В. Макаров, Л. Шалімова, І. Трухін. Проблеми взаємозв'язку української етнопедагогіки та педагогічної думки в підготовці молоді до сімейного життя присвячено дослідження Г. Сутріної, М. Стельмаховича.

Однак, недостатнє висвітлення у вітчизняній літературі аспектів сучасного сімейного виховання зумовило вибір теми нашої статті, мета якої розкрити основні властивості сучасного сімейного виховання.

Виховання дітей у сім'ї відбувається як об'єктивно – за допомогою матеріальних і духовних засад, способу й стилю життя, соціально-психологічної атмосфери, які існують у сім'ї, так і суб'єктивно – шляхом батьківського впливу на дітей, застосування певних методів, прийомів та форм сімейного виховання[2, с. 122].

У сімейних відносинах існує таке поняття, як батьківство та материнство. Соціальні функції батьківства полягають у тому, що батько є захисником, виконує фізичну роботу, забезпечує сім'ю матеріально, несе відповідальність за дружину та дітей, допомагає батькам похилого віку. Батьком молода людина стає тільки після народження дитини. Від відповідальності, почуття обов'язку, фізичних та моральних сил, сміливості та мужності, надійності та великодушності батька залежить виховання дітей. Ці батьківські якості формуються протягом усього життя. Гарний батько організовує діяльність усієї сім'ї, бачить у дитині особистість, уникає грубих впливів на дітей та рідних. Сім'я без батька ставить масу соціальних проблем перед членами сім'ї. Сучасне суспільство називають «безбатьківське суспільство».

Дружина в сучасному суспільстві часто виконує три обов'язки: матеріальне забезпечення сім'ї, господиня будинку та материнські обов'язки [3, с. 276].

У реалізації виховних намірів дорослі найчастіше керуються своїми поглядами щодо людської сутності, життєвих цінностей і моралі. Значну роль при вихованні дітей відіграють психологічні знання батьків про

сім'ю, механізми її функціонування, взаємини між членами родини та їх вплив на розвиток дітей.

Фундаментом, на якому будується сім'я, базується її життєдіяльність, є взаємини між її членами. У ставленні батьків до дітей акумулюється вся система внутрішньо сімейних відносин. У них знаходять свій прояв і особливості подружніх взаємин, і стосунки дорослих зі своїми батьками, і зовнішні соціальні зв'язки сім'ї – з іншими родичами, близькими, знайомими. Батьківське ставлення – це особливий феномен, який поєднує емоційні переживання та почуття, пов'язані з дитиною, поведінкові стереотипи, що проявляються в спілкуванні та поведінці з нею, особливості її сприймання та розуміння.

Існує також поняття батьківських установок щодо дітей. Установки батьків визначають певну спрямованість у взаєминах з дітьми, забезпечують усталений характер виховної діяльності дорослих. Вони є суб'єктивними орієнтаціями батьків на певні виховні цінності, на саму дитину як таку, готовність до взаємодії з нею.

Основний напрям становлення дитячої особистості, її психологічного самопочуття визначається задоволенням у сім'ї найголовніших потреб: любові та довіри, самостійності, самоствердження та визнання. Відбувається це насамперед у взаєминах з батьками, оскільки характер батьківського ставлення та їх взаємини з дитиною є основною умовою психічного, фізичного та духовного її розвитку.

Існує вісім типів батьківського ставлення до дітей:

Дійова любов – оснований на поєднанні симпатії, поваги та близькості у ставленні. Тепле емоційне ставлення до дитини – це прийняття її особистості, поведінки, активна увага до дитячих інтересів, повага до її прав та визнання обов'язків.

Відсторонена любов – заснована на симпатії, повазі, проте на чималій між особовій дистанції між батьками та дітьми. Батьки високо оцінюють дитину, її зовнішність, успіхи, здібності, але м'яке поводження з нею поєднується з недостатньою увагою до її повсякденних потреб, з поверховим знанням її духовного світу.

Дійова жалість – узгодження симпатії, близькості, але відсутність поваги до дитячої особи. Такий стиль емоційного ставлення до дитини характеризується визнанням справжніх (а іноді й уявних) відхилень в розумовому чи фізичному розвитку. Батьки уважні до дитини, їхні інтереси зосереджені на ній, але вони не довіряють їй, не вірять у її можливості та здібності.

Любов як поблажливе відсторонення – ґрунтується на симпатії і водночас – неповазі та великій міжособистісній дистанції. Батькам властиве не зовсім усвідомлене виправдання негативних рис поведінки й особистості дитини, її безпомічність вони відносять за рахунок її хворобливості чи поганої спадковості. Батьки не втручаються в справи дитини, в контакти з ровесниками та іншими людьми, недостатньо орієнтуються в духовному світі, погано обізнані з її внутрішніми переживаннями.

Відкидання – ґрунтується на антипатії, неповазі та великій дистанції. Батьки намагаються зменшити будь-яке спілкування з дитиною, не помічати її присутності і зовсім уникають її тоді, коли вона потребує допомоги та підтримки.

Презирство – викликане антипатією, неповагою, але певною близькістю. Батьки, як правило, не помічають нічого позитивного в дитині, зовсім ігнорують її досягнення, але водночас страждають від зв'язку з такою, як їм здається, невдахою. У спілкуванні – постійні осмикування, вимогливість, моралізування, примушування.

Переслідування – характеризується антипатією, повагою та міжособистісною близькістю. Батьки твердо впевнені в тому, що їхня дитина перетворилася на негідника. Вони намагаються строгістю, суворістю, жорстоким контролем зламати дитячу волю, виступають ініціаторами протягування до виховання громадськості, нерідко схильні до суворих заходів покарання.

Відмова – поєднує в собі антипатію, повагу, велику дистанцію. У вихованні переважають відсторонення від проблем дитини, але батьки визнають її силу, цінність окремих якостей. При загостренні стосунків такі батьки звертаються за допомогою до громадських організацій, правоохоронних органів, намагаються передати виховання дитини школі, іншим організаціям [1, с. 69 – 72].

З прийняттям християнства на Русі виховання християнина в сім'ї стає однією з ведучих соціальних проблем суспільства. Від батьків залежить, яке у дитини буде уявлення про Бога, про Христа, про його дитинство, земне життя, про страждання та смерть Христа. Виховне середовище до 7 років дитини зазнає змін. До 7 років на неї впливають тільки близькі та сім'я, після 7 років сім'я може втратити свій пріоритет та навіть вплив на дитину. У православ'ї виховну роль відіграють церковне богослужіння, заохочення дитини до церковного життя, до таїнства спілкування з Богом, проповідь про віровчення, молитва допомагає обрати потрібний духовний настрій, сповідь привчає людину до самоаналізу та до думки, що за гріхи слідує Божа кара [3, с. 282 – 283].

Таким чином, зміст сімейного виховання охоплює всі напрями. У сім'ї здійснюється фізичне, естетичне, трудове, розумове, моральне виховання дітей, формуються ціннісні відносини в усіх напрямках. У міру сил батьки та близькі в родині дають знання про природу, суспільство; формують досвід творчої діяльності; виробляють певні інтелектуальні навички; нарешті, виховують ставлення до світу, людей, професії, життя. Реалізуючи ці напрями змісту, особливу увагу слід приділити вихованню у дітей любові до батьків, рідних, рідної мови, культури свого народу; поваги до людей; піклування про молодших і старших, співчуття і милосердя до тих, хто переживає горе; шанобливого ставлення до традицій, звичаїв, обрядів, до знання свого родоводу, історії народу.

Список використаної літератури

1. Вихователю про психологію та педагогіку сексуального розвитку дитини: Наук.-метод. збірник / За ред. Т. В. Говорун. – К. : Інститут змісту і методів навчання, 1996. – 168 с. **2. Реалізація** права дитини на сімейне виховання: досвід, проблеми, перспективи: Зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. / Упоряд.: О. С. Шипіленко, А. В. Гулевська-Черниш. – К. : Наук. світ, 2006. – 159 с. **3. Василькова Ю. В.** Социальная педагогика: курс лекций: учеб. Пособие для студ. высш. учеб. завед. / Ю. В. Василькова, Т. А. Василькова. – 5-е изд., стер. – М. : Издательский центр «Академия», 2006. – 440 с. **4. Мезеря И. В.** Культура отношений полов и воспитание личности семьянина. – Луганск : Альма-матер, 2003. – 304с.

Черниш О. О. Характерні особливості сучасного сімейного виховання

В даній статті розглядається сім'я як джерело соціального та економічного розвитку суспільства, проаналізовано поняття «батьківство» та «материнство». Сформульовано напрями становлення дитячої особистості.

Ключові слова: виховання, сім'я, батьківство, материнство.

Черныш О. А. Характерные особенности современного семейного воспитания

В данной статье рассматривается семья как источник социального и экономического развития общества, проанализированы понятия «отцовство» и «материнство». Сформулированы направления становления детской личности.

Ключевые слова: воспитание, семья, отцовство, материнство.

Chernysh O. Special features of modern family upbringing

In this article a family like the source of social and economic development of the society is discussed, the concepts of “fatherhood” and “motherhood” are analysed. The ways of formation child’s personality are formed.

Key words: upbringing, family, fatherhood, motherhood.